

همکاری دانشگاههای کشورهای اسلامی و تأثیر آن بر توریسم

دکتر حیدر لطفی

مدیر گروه جغرافیا دانشگاه آزاد اسلامی گرمسار دانشکده علوم انسانی

سودابه قاسمی

دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی توریسم دانشگاه آزاد اسلامی گرمسار دانشکده علوم انسانی، تهران

sara_payamshad@yahoo.com

چکیده:

موضوع این پژوهش همکاری دانشگاههای کشورهای اسلامی و تاثیر آن بر توریسم می باشد. این امر از طریق ایجاد همکاری بین کشورهای اسلامی و رشد و ارتقاء توریسم آموزشی، فرهنگی قابل اجراء است. در این پژوهش از روش کتابخانه ای با مراجعه به کتابخانه های دانشگاهها و بررسی پایان نامه های موجود در مجموعه ایران داک و مقالات از پیش تعیین شده و نیز روش میدانی با بهره گیری از مشاهدات و مصاحبه هایی با اساتید جغرافیا و دانشجویان دانشگاههای تهران و حومه در ارتباط با موضوع از روش تحلیل کیفی به جمع آوری و پردازش اطلاعات همت گماشته شده است. نتایج حاصل از این پژوهش اقدامات اندک تا کنون در این مسیر را نشان می دهد که نگارنده با ارائه راهکارهایی سعی در غنی سازی دانشگاههای کشورهای اسلامی و همکاری بیشتر با یکدیگر که زمینه ساز پیشرفت توریسم هستند داشته است. آشنایی مسلمانان با فرهنگهای مختلف کشورهای اسلامی، بالا رفتن سطح علمی دانشجویان، رشد گردشگری آموزشی‌فرهنگی از اهداف دنبال شده در این پژوهش است.

واژگان کلیدی: توریسم آموزشی- فرهنگی، دانشگاههای کشورهای اسلامی، فرهنگ عمومی، کارتهای دانشجویی بین‌المللی.

Coordination among Islamic Countries University and its effect on the Tourist

Dr. Heydar Lotfi

Manager of geographic group in Azad university.garmsar

Soudabeh Ghasemi

Tourist and geographic master since student .Azad University of garmsar

Email:sara_payamshad@yahoo.com

Abstract

The subject of this research is, coordination among Islamic countries universities and it's effect on the tourist. This point is being performed by coordination among Islamic countries and promotion cultural educational tourist. In this research, it been used libraries and investigation of thesis in Iran doc collection and previously deter mined letters and square method with use of observations and interview with geographic professors and students of Tehran university and suburbs related to subject. There was used quality Analysis method to collected and processing information. The results show the limit effort in this path, that writer tried to giving techniques increasing Islamic countries universities and more coordination with each other that resulted in improvement in tourism. The aims of this research conclude Muslims be familiar with different culture of Islamic countries, increasing the scientific level of student, improvement in cultural educational touring.

Keywords: cultural -Educational tourist- Islamic countries universities- Public culture-international student cared.

مقدمه

موضوع این پژوهش همکاری دانشگاههای کشورهای اسلامی و تاثیر آن بر توریسم است. با توجه به تعریف توریسم می توان گفت که گردشگری فقط با هدف تفریح و سیاحت نیست. بلکه توریسم کسی است که با هدفی معین از مبداء به مقصد برو می تواند یکی از اهداف آن آموزشی و علمی باشد.

سیاحت برای شناخت آداب و سنن موجود ، سیر و سفرهایی را گویند که برای آشنا شدن با آداب و رسوم اجتماعی یک جامعه و مشاهده آن از نزدیک انجام می گیرد به این ترتیب تمامی کنفرانسها و کنگره های علمی در این طبقه از توریسم جای می گیرد. در معنی وسیع تر ، جشنها اپراها ، تئاتر و کنسرت را هم می توان جزء توریسم فرهنگی به حساب آورد.(فشارکی :۱۳۷۳).

در این پژوهش سعی بر این است که با همکاری دانشگاههای کشورهای اسلامی شرایطی فراهم آید که صنعت توریسم به شکل رقابتی رشد و پیشرفت نماید و دانشجویان رشته توریسم و رشته های مرتبط نظیر جغرافیا و تاریخ و هنر معماری و هم چنین اساتید آنها در ارتباط با کلیه کشورهای اسلامی قرار گرفته از تجربیات و دستاوردهای یک دیگر استفاده نمایند. چون ضرورتاً کشورهای اسلامی نیاز به رشد و شکوفایی در زمینه آموزش صنعت توریسم و جذب گردشگر و کاربرد جغرافیا دارند.که در ضمن نگارنده راهکارهایی را برای ارتقاء سطح همکاری ها و مبادلات دانشگاههای کشورهای اسلامی ارائه نموده است.

با گشت در مجموعه ایران داک که شامل پایان نامه های دوره کارشناسی ارشد و دکتری دانشجویان کل کشور می باشد و مراجعه به کتابخانه های دانشگاههای آزاد اسلامی در تهران و حومه و بررسی مقالات و پایان نامه ها ارائه شده موارد مشابهی مشاهده نشد.تنها نمونه های مشاهده شده که اندکی ارتباط با موضوع مورد بحث داشتند عبارت بود از مقاله ای تحت عنوان گردشگری ، فرهنگی ، آموزشی و کار آفرینی از کریم خسرویان و مصاحبه سیمین ثقفی با دکتر رهنمایی در روزنامه صبح فردا با موضوع توریسم اسلامی بود و اقدام انجام شده در زمینه همکاری دانشگاهها و همایت از دانشجویان دنیا اقدام کنفدراسیون بین المللی مسافرتهای دانشجویی(isic) که فعالیت آن در زمینه توسعه و بهبود وضع مسافرتهای دانشجویی است و مورد تایید یونسکو می باشد. تهیه و توزیع کارتهای دانشجویی بین المللی که در کشورهای اروپایی بسیار مورد استفاده است در ایران صرفاً جنبه ظاهری پیدا کرده و کاربردی نیست.

همکاری دانشگاههای کشورهای اسلامی و تاثیر آن بر توریسم

فرهنگ عمومی ، پایه و اساس توریسم را تشکیل می دهند مراکز علمی، فرهنگی و تمامی اتفاقات و رخدادهای آن عصر که نشانه های سطح فرهنگ ساکنین مناطق مختلف است تحت عنوان فرهنگ عمومی قابل مطالعه است و به عنوان عامل و انگیزه مهم در انجام توریسم به حساب می آید(قره نژاد:۱۳۷۴).

فرهنگ علاوه بر اینکه شامل شناختها اعتقادات و ارزشهای جامعه است شیوه های رفتاری مردم اعم از جشنهای مردمی، مطالعه روزنامه ،رفتن به سینما و شرکت در ورزشهای گوناگون نیز جزء رفتارهای مردمی است. جهانگردی نیز به نوبه خود یکی از شیوه های فرهنگی مربوط به رفتارهای مردم است. جهانگردی نه تنها به پیشرفت فرهنگی منجر می شود بلکه خود سرچشمه فرهنگ است و تولید در حرکت جهانگرد به وجود می آید این تولیدات عبارتند از گسترش شناخت جغرافیایی، تاریخی، هنری، تکنیکی و سیاسی می باشد(دباغ:۱۳۷۵).

دکتر رهنمایی معتقد است که بهره گیری از اقتصاد نفت و افزایش لایه های اجتماعی ثروتمند در میان کشورهای اسلامی و در نتیجه افزایش قدرت خرید که سبب فراتر رفتن جهان بینی مردم ،آنها را از سطح توریسم زیارتی و مذهبی به انواع دیگر توریسم سوق می دهد . یعنی کشورهای اسلامی دو پیش شرط لازم در توسعه گردشگری که عبارتند از منابع و امکانات عرضه غنی و تقاضای قابل توجه یعنی مشتری را دارند و نقطه قوت دیگر کشورهای اسلامی وجود سنخیت فرهنگی میان مردم آنها می باشد که بر اساس اعتقاداتشان میتوانند با یکدیگر ارتباط بر قرار کنند و زیر چتر اسلام باشند.

بعد از جنگ جهانی دوم کشورهای صنعتی به سرعت به همگرا کردن فرهنگها پرداختند و امتیازاتی برای سفر به کشورهای یکدیگر در نظر گرفتند که در نتیجه کینه بین مردم این کشورها که از دوران جنگ باقی مانده بود به تدریج رفع شد و تفاهم ایجاد شد اما درمقابل کشورهای اسلامی هنوز اختلافات تاریخی قدیمی را مطرح می کنند.

امروزه نیز کشورهای اسلامی می توانند با برداشتن موانع موجود بر سر راه، مسیر را برای توریسم های فرهنگی هموار ساخته و از آن بیشترین بهره برداری را نمایند چون توریسم آموزشی که جزئی از توریسم فرهنگی است درآمد زیادی برای کشورها دارد زیرا توریستهای ورزشی و تفریحی وغیره در زمان محدودی به کشورهای دیگر می روند ولی توریست آموزشی در دوره های طولانی تر در مقصد اقامت می کند و برای کشور مبداء مطلوب تر است. مثلاً فرانسه درآمد بسیاری از توریسم آموزشی دارد.

جهان اسلام نیز می تواند پایگاهی شود برای توریسم فرهنگی وآموزشی. کشورهایی چون مصر، ایران، مالزی ، پاکستان، ازبکستان و عربستان می توانند با تکیه بر تمدنهای کهن خود و دانشگاههای معتبرشان پایگاهی شوند برای جذب توریستهای فرهنگی و آموزشی.

توریست فرهنگی پر تحملتر است و کم ترین آسیب را به کشور مقصد می رساند بنابراین می توان این ارتباط را برقرار کرد بدون ترس از آسیبهای اجتماعی و اخلاقی توریست وارده.

در بسیاری از باورها چنین به نظر می رسد که هر جا سخن از فرهنگ به میان می آید بایستی بعد اقتصاد موضوع کنار گذاشته شود اما در صنعت توریسم بکار بردن لفظ توریسم فرهنگی دلیلی برای جدایی این معقوله از مسائل اقتصادی وجود ندارد توریسم فرهنگی و بطور کلی صنعت جهانگردی مضافاً بر این که یک معقوله روحی، روانی و فرهنگی به شمار می رود متناسب با سیستم های مختلف یا ایجاد

عوامل جذب توریسم یک فعالیت اقتصادی سودآور بوده و امروزه سومین صنعـــــت پر در آمد دنیا محــــــــــــسوب می گردد(خسرویان:۱۳۸۷).

کشورهای اسلامی با تکیه بر اعتقاداتشان و حتی بعضی از آنها که داری زبان مشترکی هستند می توانند بهرین مکان برای مبادله دانشجو و استاد گردند این تبادلات و همکاری ها سطح علمی کشورها را ارتقاء می بخشند هم چنین چون نتیجه مسافرت همیشه با غنای معنوی انسان همراه است مسافر در طول سفر فرصتهای لازم برای کسب تجربه و بالا بردن شناخت خود را می یابد.

توریسم آموزشی برای اولین بار در دوره رنسانس که بیشتر مسافرتها با هدف کسب دانش و تجربه آموزی انجام می شد شکل گرفت.

در انگلستان ملکه الیزابت اول برای تربیت و پرورش نمایندگان خارجی مسافرتهایی را برای آنها فراهم کرد و دانشگاههایی چون آکسفرد و کمبریج در انگلستان و سالامانکا در اسپانیا به همراه بورس تحصیلی برای دانشجویان ایجاد نمود علاوه بر این جواز مسافرت که دو تا سه سال اعتبار داشت صادر گردید و بدین وسیله محدودیتهایی بر مقدار پول، تعداد اسب و خدمه مشخص شد و چون مسافران پول نقد کمتری حمل می کردند در ازای باقی مانده پول خود از برگهای اعتباری که امروزه به چک های مسافرتی معروفند استفاده می نمودند (چاک وای گی :۱۳۸۲).

زمینه هایی که کشورهای اسلامی می توانند در آن همکاری نمایند عبارتند از:

- جذب دانشجو برای تحصیل در دوره ی کامل دانشگاهی.
- دعوت از اساتید کشورهای دیگر برای تدریس در دانشگاهها.
- فراهم نمودن زمینه ای که دانشجویان ممتاز در رشته هایی مانند توریسم، تاریخ، جغرافیا ، معماری برای گذراندن یک ترم و یا حتی بعضی از دروس در کشوری دیگر اقامت کنند.
- دعوت از اساتید و دانشجویان هم رشته برای شرکت در سمینارها و همایش ها از کلیه کشورهای اسلامی به خصوص کشورهای همسایه.
- تدارک بازدید های علمی به شکل گروهی از سایر کشورها با همکاری دانشگاهها در کشور مقصد.
- فراهم کردن تسهیلات برای تورهای دانشجویی که بتوانند تعطیلات خود را با استفاده از امکانات دانشگاههای کشورهای دیگر مانند محل اقامت و غذا و حتی تخفیف بلیط هواپیما و یا هزینه های دیگر رفت و آمد در آن کشورها بگذرانند.

این گونه سفرها موجب آشنایی بیشتر دانشجویان با فرهنگ و تمدن کشورهای همسایه و سایر کشورهای اسلامی می شود.

نتیجه گیری و پیشنهادات:

نتیجه این اقدامات آشنایی با فرهنگهای مختلف ، بالا رفتن سطح علمی دانشجویان ، رشد رقابتهای علمی رشد گردشگری، کاربردی شدن جغرافیا، اجرای عملی درسهای توریسم تشویق دانشجویان و بالا رفتن انگیزه های تحصیل در رشته هایی چون برنامه ریزی توریسم، تاریخ و جغرافیا و هم چنین ایجاد مشاغل در این گونه رشته ها می باشد.

-نگارنده به دانشگاه آزاد اسلامی گرمسار پیشنهاد می کند که دانشجویان ممتاز خود را با دادن تسهیلات اقامتی برای تحقیق و آموزش در دانشگاههای کشورهای اسلامی تشویق نماید.

- دانشگاهای معتبر در استانهای مرزی راحتتر می توانند با کشورهای همسایه تعأملات علمی داشته باشند مثلاً دانشگاه سیستان و بلوچستان با دانشگاههای معتبر در کشور پاکستان و دانشگاه تبریز و ارومیه با دانشگاههای کشور ترکیه که اساساً دانشجویانو اساتید در این مبادلات علمی کمتر مشکل فهم زبان خواهند داشت.

- کارتهای دانشجویی بین المللی بهتر است که از حالت تشریفاتی درآمده و به شکل کاربردی در اختیار دانشجویان قرار گیرد تا بتوانند از این کارتها برای تخفیف در هزینه های سفرهای علمی و تفریحی خود استفاده بهینه نمایند.

تشکر و قدردانی:

با تشکر فراوان از دخترم سارا پیام شاد که مرا در این مسیر همراهی با نمود.

مراجع:

چاک.وای.گی(۱۳۸۲)، جهانگردی در چشم اندازی جامع، مترجم علی پارسائیان، دهتر پژوهشهای فرهنگی.
خسرویان- کریم(۱۳۸۷)، گردشگری فرهنگی آموزشی و کارآفرینی، مجموعه مقالات ایران داک.
دباغ- محمود(۱۳۷۵)، علوم جهانگردی، موسسه فرهنگی ثامن الائمه(ع).
فشارکی- پریدخت(۱۳۷۳)، جغرافیای روستایی، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی تهران.
قره نژاد-حسن(۱۳۷۴)، اقتصاد و سیاست گذاری توریسم، انتشارات مانی.
گولیلموگولتا(۱۳۸۴)،روانشناسی توریستی، مترجم محمدحسن افضلی نژاد، انتشارات تالا